

Aruanne rohelse raamatu aruteluringi kohta „Piisav, jätkusuutlik ja turvaline Euroopa pensionisüsteem”

Esitanud komisjon

1. Rohelise raamatu aruteluringi ja sellest tuleneva mõttevahetuse tulemused

Aruteluringi esitati pea 1 700 vastust, sealhulgas enam kui 350 liikmesriikide valitsustelt ja parlamentidelt, ettevõtlus- ja ametiühinguliitudelt, kodanikuühiskonna ja pensionifondide esindajatelt. EPSCO ja ECOFIN nõukogud tervitasid rohelist raamatut. Euroopa Parlamendi, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Regionide Komitee kaastööd saabusid veebruaris 2011.

Peamiste sidusrühmade vastused avavad laia spektri põhjendatud seisukohti Euroopa pensioniraamistiku ja pensioniküsimuste kohta laiemalt ning aitavad kaaluda võimalikke tegevussuundi.

Lisaks on volinikud László Andor, Michel Barnier ja Olli Rehn või nende bürood korraldanud üle Euroopa enam kui 100 kohtumist sidusrühmadega. Aruteluring sai kaastööd kõigist liikmesriikidest. Oluline on, et seega jõudis riiklikesse aruteludesse teave Euroopa sarnastest suundumustest.

Põhiosa **liikmesriike** tahab, et jõupingutused keskenduksid praeguse Euroopa pensionipoliitika raamistiku parendamisele või täpsustamisele, mitte selle laiendamisele. Samas pooldab enamik neist majanduspoliitika koordineerimise tugevdamist.

Euroopa Parlamendis edastasid majandus- ja rahanduskomisjon, siseturu- ja tarbijakaitsekomisjon ning naiste õiguste ja soolise võrdsuslikkuse komisjon oma kaastööd selle küsimuse eest vastutavale tööhõive- ja sotsiaalkomisjonile; lõplik Euroopa Parlamendis vastuvõetud tekst kajastas piisaval hulgal erinevaid arvamusi ning on leidnud laialdast heakskiitu. Aruanne toetab komisjoni rohelses raamatus võetud terviklikku seisukohta ja kutsub üles looma hästi läbimõeldud poliitikat tegelemaks omavahel läbipõimunud piisavuse, jätkusuutlikkuse ja turvalisuse küsimustega.

Riiklikud pensionitega seotud sündmused, nagu näiteks oluliste pensionireformide vastuvõtmine Kreekas ja Prantsusmaal põhjustasid elavat vastukaja rohelse raamatu arutelus. Sündmused mõnedes Kesk-Euroopa liikmesriikides tõid esile vajaduse käsitleda süsteemseid pensionireforme **stabiilsuse ja majanduskasvu paktis**.

Keskse **poliitika koordineerimise** küsimuses on läbirääkimisi seganud valitsemissektori võlakriisist põhjustatud sündmused. Majanduspoliitika koordineerimise tugevdamise pakett ja iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud viited konkreetsetele meetmetele pensionisüsteemide kaasajastamiseks toovad kaasa olulisi muutusi Euroopa pensioniraamistikus ning ka Euroopa Ülemkogult on oodata edasist toetust.

Vastused pensioniraamistikku ja pensioniiga käsitlevatele küsimustele

[Küsimused 1 ja 2] Vastukajad rohelisele raamatule leetakse, et **ELi kehtiva pensioniraamistiku parandused** võiksid olla kasulikud tagamaks riikide rahanduse jätkusuutlikkust. Mõnede vastajate arvates võiks ELi tasandil panustada ühtsetesse pensioninäitajatesse, mis hõlbustaks asjatundlikku ja otsest diskussiooni asjakohastes pensionipoliitika küsimustes ja lihtsustaks ELi ees seisvaid probleeme. Paljud rõhutavad, et sääraseid lisameetmeid tuleks välja töötada olemasolevate raamistike sees, mis üldiselt arvatakse olevat asjakohased. Sotsiaalvaldkonna avatud koordineerimise meetodit nähakse õige vahendina toetamaks liikmesriikide jõupingutusi pensionite piisavuse suurendamiseks.

[Küsimused 3 ja 4] Kõrgemat **tegelikku pensioniiga** peetakse üldiselt vajalikuks. Kui mõnede vastajate arvates tuleks see määrata tööturu osapooli kaasates riikliku poliitika alusel, arvavad teised, et pensioniiga peaks olema sõltuvuses oodatava eluea pikkusest ja väike osa soovib arvesse võtta oodatavat (täisväärtuslikku) eluiga ametite lõikes. Euroopa Parlament soovib, et eelisjärjekorras kindlustataks töötajate töölkäimine kuni pensioniikka jõudmiseni. Arvatakse, et pensionireformidega peaksid kaasnema aktiivsed tööturumeetmed, elukestva õppe võimaldamine, tõhus sotsiaalse turvalisuse ja tervishoiukorraldus ning töötingimuste parendamine. Tuvastati mitmeid ühtlanguvusi Euroopa 2020. aasta strateegiaga, kaasa arvatud vajadus suurema osaluse järele tööjõuturul ja pensionipoliitika mõju vaesuse määrale. Euroopa Parlament soovib lisada rohelise raamatu ühtsed eesmärgid Euroopa 2020. aasta strateegiasse.

[Küsimus 14] Vastajad tunnustasid ELi väga tähtsat rolli **pensionipoliitika koordineerimisel**, mis lihtsustab liikmesriikide vahelist järelevalvet, teineteiselt õppimist ja meetmete ühtlustamist. Olemasolev raamistik, mille moodustavad avatud koordineerimise meetod, pensionifoorum ja laiemalt stabiilsuse ja majanduskasvu pakt ning Euroopa 2020. aasta strateegia hinnati valdavalt piisavaks. Vajalikuks peeti kehtiva raamistiku süvendamist näiteks majanduspoliitika komitee ja sotsiaalkaitsekomitee tihedama koostöö kaudu. Euroopa Parlament leidis, et oleks kasulik luua ühine Euroopa pensionifoorum, kaasates sinna ELi institutsioonide esindajad ja kõik sidusrühmad, kattumiste ennetamiseks tuleks arvestada juba olemasolevat pensionifoorumit.

Vastused korraldusega seotud küsimustele

[Küsimus 5] Enamik vastajaid pooldas **tööandjapensioni kogumisasutuste direktiivi** läbivaatamist, et täpsustada juriidilisi ebatäpsusi seoses piiriülese tegevusega ning pakkus välja viise, kuidas seda teha.

[Küsimused 6 ja 7] Üldiselt toetati kõigi pensionireeglite tulenevate takistuste kaotamist vabale liikumisele, kuid vähem oldi ühel nõul selles, kuidas see praktikas välja peaks nägema. Enamik vastajaist, kes käsitlesid määruse (EÜ) nr 883/2004 kohaldamisalasse kuuluvate **sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimist**, leidsid, et see toimib hästi ning seega puudub vajadus määrust muuta või selle kohaldamisala laiendada.

Pea kõik, kes käsitlesid **lisapensionide ülekantavust**, toetasid ELi tasandi algatust. Määruse (EÜ) nr 883/2004 kohast koordineerimisviisi peeti ebasobivaks lisapensionide skeemide puhul ja enamik oli vastu ülekandmise teema uuele käsitlemisele.

Viimastel aastatel kasutatud pensioniõiguste omandamise ja säilitamise lähenemisviis on saanud tunnustuse muu hulgas ka Euroopa Parlamendilt, kuigi mõned jäid kindlalt vastupidisele seisukohale. Pensioniõiguste järelevalvesüsteemi ideed toetati laialdaselt, kuigi sealjuures eeskätt alguses rõhuga riikide tasandi süsteemile.

[Küsimus 8] Mis puutub **kogumispensioniskeemidesse ja -toodetesse**, siis töötajad, pensionärid ja kindlustusfirmad pidasid vajalikuks läbi vaadata ELi õigusaktid, et tagada reguleerimise ja järelevalve ühtlus. Tööandjad ja pensionifondid olid vähem avatud edasiste ELi poolsetele algatustele.

[Küsimus 9] Küsimuse puhul, kuidas tagada **tasakaal riski, turvalisuse ja kättesaadavuse vahel**, arvati, et EL peaks hoiduma siduvatest õigusaktidest ning pigem toetama asjakohast riiklikku regulatsiooni või mittesiduvat ELi tasandi juhendit (soovitust).

[Küsimus 10] Küsimusele **pensionifondide maksevõime režiimi** kohta vastasid peamiselt tööandjate organisatsioonid, pensionifondid ja teenusepakkujad, vähe saadi vastuseid liikmetelt ja hüvitisesaajatelt. Enamik vastajaist toetas riskipõhist kontrolli, rõhutades, et sisu tuleks eelistada vormile. Õige lähenemine peab keskenduma pensionikohustuste iseloomule ja kestusele, võttes arvesse pensionifondide käsutuses olevaid täiendavaid riske maandavaid turvamehhanisme. Euroopa Parlament leiab, et i) rahaturud saavad edukalt toimida ainult siis, kui on kindlus ja usaldus, seega peavad eksisteerima karmid usaldatavusnormid finantsasutustele, sh ka tööandjapensioni kogumisasutustele; ja et ii) Solventsus II kvalitatiivsed elemendid moodustavad väärtusliku baasi parandamiseks kontrolli tööandjapensioni kogumisasutuste üle.

[Küsimus 11] Vastajad on ühel nõul vajaduses **kaitse järele pensione rahastavate tööandjate maksevõimetuse vastu**, kuid vaid Euroopa Parlament ja vähesed teised soovivad täiendavaid ELi õigusakte, kuna see vastavalt enamuse arvamusele tagatakse paremini riiklikul tasandil. Enne ELi õigusraamistiku muutuste kavandamist tuleks hinnata kehtivate ELi õigusnormide täitmist ja riiklike meetmete edukust.

[Küsimus 12] **Pensioniteenuste avalikustamise miinimumnõuete** ajakohastamise kohta rõhutavad vastajad, sealhulgas Euroopa Parlament vajadust selge ja võrreldava info järele ja enamik leidis, et ELi tasandi tegevus võib luua lisandväärtust.

[Küsimus 13] Tunnistades sobivate **vaikimisi valikute** tähtsust pensionite kavandamises osalemisel ning sellesse panustamisel, nägid vähesed vastajad vajadust või koguni tehnilist lahendust arendamiseks välja ühtset lähenemist ELi tasandil.

2. Edasised sammud

Valge raamat pensionide kohta on kavandatud 2011. aasta kolmandasse kvartalisse ja tööandjapensioni kogumisasutuste direktiivi läbivaatamine neljandasse kvartalisse. Saadud vastustest ning rohelise raamatu terviklikust seisukohast lähtuvalt määratletakse valges raamatus kõige olulisemad edasised meetmed.

Iga-aastase majanduskasvu aruandes andis komisjon liikmesriikidele pensionireformide kohta selged juhtnöörid: tõsta pensioniiga ja siduda see oodatava eluea kasvuga; vähendada varast pensionile siirdumist ja tõhustada meetmeid vanemaealiste tööhõiveks; julgustada

täiendavat erasäästmist suurendamaks sissetulekuid pensionil olles; hoiduda pensionikulutuste negatiivsest mõjust riigi rahanduse pikaajalisele jätkusuutlikkusele ja piisavusele.

Kahepoolses koostöös liikmesriikidega **riiklike reformikavade** osas jätkab komisjon iga-aastase majanduskasvu aruande kaudu suunistega vastavalt konkreetsele liikmesriigile, saavutamaks rohelises raamatus esitatud vajalikku tasakaalu võtmeküsimustes nagu piisavus, jätkusuutlikkus ja turvalisus.

Küsimus aruteluks:

Kuidas saab EPSCO toetada tööd süvendamiseks ja täiustamiseks Euroopa pensioniraamistikku ja tugevdada Euroopa 2020. aasta strateegia jõupingutusi aitamaks liikmesriikidel tõsta pensioniiga ja seeläbi parandada pensionisüsteemide piisavust ja jätkusuutlikkust ?